

Oversigt over Plantesygdomme.

200. — Juli 1934.

F. Kølpin Ravn.

Den første maanedlige Oversigt over Plantesygdomme er udarbejdet for April 1906, af F. Kølpin Ravn, paa Grundlag af Indberetninger fra 38 Medarbejdere. Fra August 1907 er Udarbejdelsen overtaget af M. L. Mortensen og Sofie Rostrup, Botanikeren og Zoologen ved De Samvirkende Danske Landboforeningers Plantepatologiske Forsøgsvirksomhed. I over tyve Aar, nemlig til Oktober 1927, fortsatte Fru Rostrup dette Arbejde.

Der er siden 1906 hvert Aar udsendt Oversigter fra April til Oktober, altsaa 7 om Aaret. Medens der nu foreligger en ubrudt Række (Nr. 1—200) for Landbrugets Kulturplanter, er Havebrugets Kulturplanter gjort til Genstand, først for særlige Oversigter fra April 1916 til Oktober 1922 (Nr. 1—49); derefter fra April 1923 til Oktober 1927 tryktes Havebrugs-

oversigterne paa samme Ark som Landbrugsoversigterne og fra April 1923 blev de to Oversigter sammensmeltet til een (under Landbrugsoversigternes Løbenummer), der redigeredes saaledes, at Landbrugsblade og Havebrugsblade let kunde vælge det for deres Læsere ønskelige Stof. Fra April 1923 er der tilsendt Bladene et Fortryk af Oversigtens »Forside«.

200. — Juli 1934.

Fodsyge er meget udbredt i Hvede-, Byg- og Rugmarkerne, men den er meget godartet i Aar. Der meldes næsten overalt kun om enkelte angrebne Planter i Markerne. Kun paa Roskildeegnen synes Fodsygen at være mere almindelig end i tidligere Aar.

Tørkens Virkning paa Kornet er meget stor, baade Kærneudbyttet og Kærne kvaliteten er blevet forringet, men værst er det gaaet ud over Halmudbyttet.

Der foreligger talrige nye Beretninger om alvorlige Angreb af Havreaal.

Hvedemyggen synes kun faa Steder at optræde i truende Grad. Angreb af Halmhvepsen er almindelige i Hvede og Byg i flere Egne af Landet.

I Kløverfrømarkerne har Spidsmussnudebillerne ofte gjort stor Skade og i Forbindelse med Tørken bevirket, at Udbyttet bliver ringe.

Gule Blade i Runkelroe- og Sukkerroemarkerne begyndte at vise sig i Løbet af Juli Maaned.

Bedelusen har været værre end i mange Aar baade paa Frøroer og 1. Aars Roer. Angrebene var ofte ødelæggende og kunde vanskelig holdes nede ved Sprøjtning.

Kartoffelskimmelen er kommet sent i Aar, saa de tidlige Kartoffelsorter helt har undgaaet Angrebet.

Ogsaa Kaallusen har optraadt i næsten ukendt Grad baade i Mark og Have. Roerne standsede i Væksten og Kaalen var ofte saa stærkt besat, at den var usælgelig.

Knopormene har ogsaa et Hærgningsaar og har angrebet baade Beder, Kaalroer, Kaal og Kartoffler samt mange Slags Køkkenurter, særlig Gulerødder, Porre m. m. I en Del Tilfælde har Bekæmpelse med Giftklid, der indeholder Kryolit, givet gode Resultater, og vi skal her give Opskriften paa Blandingen:

Til 1 ha (= 10,000 m²) anvendes:

50 kg Hvedeklid

3 » Kryolit

4 Liter Melasse eller 4 Liter Sirup eller 3 kg Sukker

40 » Vand.

Kryolitten blandes i Hvedekliddet; Melassen, Siruppen eller Sukkeret udrøres i noget Vand og blandes i Kliddet, og der tilsættes Vand — som

Regel vil de 40 Liter passe — indtil Blandingen faar en passende Konsistens. Giftkliddet skal nemt kunne smulres ud.

Giftkliddet udstrøes henimod Aften, det strøes paa Jorden saa vidt muligt imellem Planterne og ikke paa disse. Det, der kommer til at ligge paa Planterne, vil gaa til Spilde.

Virkningen kontrolleres ved Opgravning af Larver efter et Par Døgn's Forløb.

Kryolit kan kun faas ved Henvendelse til Øresunds kemiske Fabrikker, Strandboulevarden 84, København Ø. Det koster 60 Øre pr. Kilo.

Æbleskurven og til Dels Pæreskurven optræder stærkere end man skulde vente i dette tørre Aar.

Kærnefrugtskimmel paa Frugterne begyndte sidst i Maaneden at vise sig paa Æble.

Solskoldning, brune, skarpt afgrænsede Partier paa Æblernes udadvendte Side viste sig flere Steder. Solskoldning, rimeligvis i Forbindelse med Tørke, foraarsagede, at nogle Pæresorter fik næsten sorte Blade, især paa Træernes Sydside.

Priksyge og glassede Æbler har begyndt at vise sig.

Tørken har foraarsaget, at store Mængder af Træfrugten er faldet, vistnok mindst Pærerne, og at Hindbærrene er tørret ind.

Paa Frugttræerne, særlig Blomme, har Bladlusene taget voldsomt fat. Symptomer paa Angreb af Frugttræspindemiden er almindelige, men for Tiden ses kun faa Mider paa Bladene.

Lyngby, 13. August 1934.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Der er for Juli modtaget 54 Indberetninger; endvidere er der besvaret 622 Forespørgsler.

KORN.

Fodsyge er fundet mange Steder i Landet; men de fleste Indberetninger lyder paa godartede eller betydningsløse Angreb. Som Regel nævnes kun enkelte knækkede Straa i Rugen eller enkelte nødmodne Planter i Byg- og Hvedemarkerne. Der er dog enkelte Undtagelser. Fra Urlev i Bjerre Herred meldes om en ødelagt Hvedemark, paa flere Tdr. Ld. staar Hveden tynd og spredt med smaa, skrumpne Kærner (C. P. Müller).

Overensstemmende med tidligere Aars Erfaringer er Fodsygen værst i Hvede efter Byg eller Blandsæd; men ogsaa efter Kløver har der vist sig en Del Fodsyge (P. Rasmussen).

Ved Abed er Hvede efter Halvbrak stærkt, delvis endog meget stærkt, angrebet af Fodsyge.

Paa Roskildeegnen synes Fodsygen at være mere almindelig end i de nærmest foregaaende Aar, mange Hvedemarker er dér gaaet i Leje af den Grund; desuden er der samme Sted fundet et Tilfælde af Fodsyge i Sølvhavre efter Grønjord (M. Greve).

I Rugmarkerne i Jylland ses Fodsygen nu oftere end for nogle Aar siden, den er værst efter Blandsæd eller Byg, men træffes ogsaa efter Havre (Dons Christensen) og efter Kartofler. Ved Bjerringbro er flere Rugmarker tildels ødelagte af Fodsyge (N. P. Johansen).

Ved Abed synes der ikke at være Forskel paa Fodsyge-Angrebets Styrke i de forskellige Bygsorter (H. A. B. Vestergaard); medens der i et Forsøg ved Gedser fandtes stærkest Angreb i Binderbyg, noget Angreb i Kenia- og Majabyg, men næsten intet i Abed Archerbyg (Ruder).

Mange af de Skoldpletter, man i Juli saa i Bygmarkerne, viste Fodsygepræg paa Planterne (P. Grøntved). Forvekslinger mellem Fodsyge og andre Sygdomme er sket i flere Tilfælde. De enkeltstaaende lyse, maa-ske knækkede Straa, man ofte finder i Bygmarkerne, har flere Gange vist sig at være angrebet af Halmhvepsens Larve og ikke af Fodsyge.

At Fodsygen gennemgaaende har vist sig saa godartet i Aar staar sikkert i Forbindelse med Tørken, som gjorde sig gældende meget tidligt og har holdt ved omtrent til Høst. Naar Tørken indtræder efter en fugtig Forsommer, bliver Fodsygen værre.

Hvedens Stinkbrand (*Tilletia caries*) er ved Søllested optraadt paa ca. 30 pCt. af Planterne i en Mark, hvor Udsæden ikke var afsvampet (E. Nielsen). Ved Lemvig er set et lignende, dog knapt saa stærkt, Angreb under tilsvarende Forhold.

Nøgen Havrebrand (*Ustilago avenae*) er fundet i Graa Havre i Himmerland, ca. 1 pCt. af Planterne var angrebet. Udsæden var ikke afsvampet.

Alternaria og andre Svampe har flere Steder i Jylland svættet Hveden meget mørk. Det har i alle Tilfældene vist sig, at der ikke har været Fodsyge med i Spillet, men Hveden har groet paa Mose- eller Kærjord, altsaa ikke Hvedejord, hvorfor den maa antages at være svækket af Næringsmangel eller uheldige Klimaforhold.

Tørkens Virkninger paa Kornet viser sig naturligvis ved formindsket Kærneudbytte og forringet Kærnekvalitet; værst gaar det dog ud over Halmudbyttet, der i Aar bliver meget lille. Skaden er sket ved at Kornplanternes Sideskud er visnet bort, saa der baade er for faa Straa og Aks, kun Hovedskuddet har klaret sig igennem.

Udlægsmarkerne er, saavidt man nu kan se, mange Steder totalt ødelagt, de faa fremspirede Planter er forlængst tørrede ind og smuldrer ved den mindste Berøring.

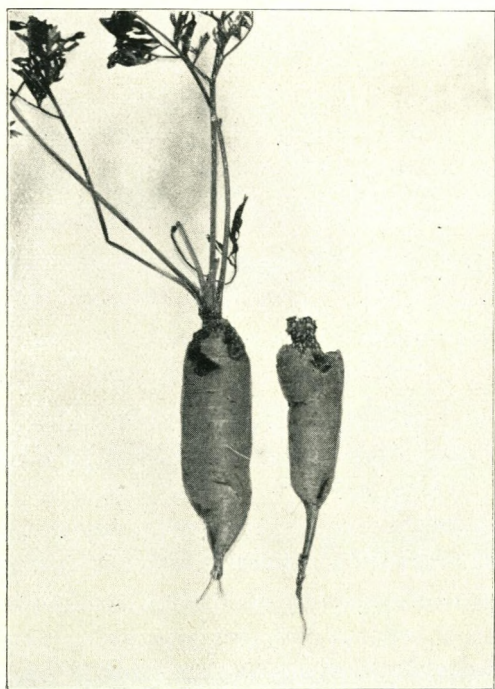
Efter Regnen ser man i Sydsjælland Roefrøet spire tæt i Rækkerne, først nu er der kommet Fugtighed nok til Spiringen.

RODRUGTER.

Gule Blade i Runkelroer og Sukkerroer fremkom i Eggen omkring Næsgaard d. 2.—3. Juli, i Vestsjælland og andre Egne af Landet saas de først henved d. 20. eller endnu senere.

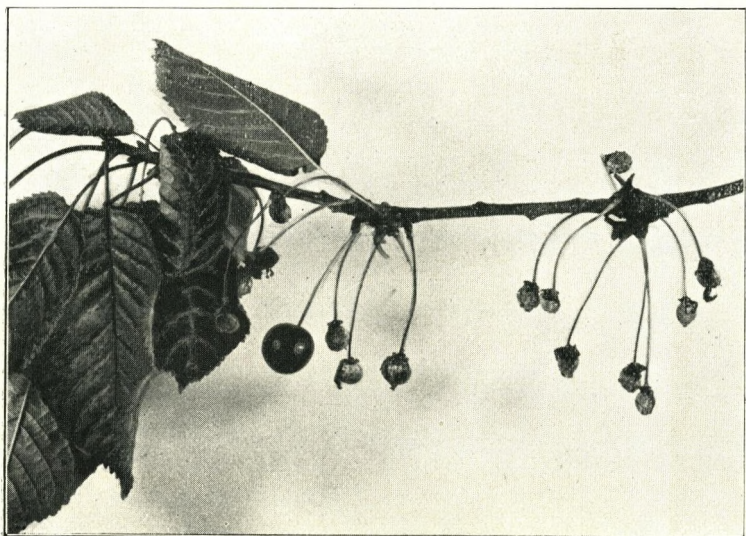
Runkelroe gnavet af Knoporm.

Gulerødder gnavet af Knoporm.

Kirsebær gnavet af Gedehamse.

Kirsebær gnavet af Gedehamse.

Mosaiksyge i Runkelroer er ved Skelskør ikke til at finde paa de Frøroer, som i Fjor blev dyrket ude ved Stranden fjernt fra andre Roemarker, de giver derfor ogsaa meget mere Frø (Wraae-Jensen).

Gulerodssvamp (*Phoma Rostrupii*) findes i enkelte Frømarker ved Skelskør i meget let Grad, en enkelt Mark er dog stærkt angrebet (Wraae-Jensen).

Skulpesvamp (*Alternaria brassicae* og *circinans*) er i Aar usædvanlig godartet baade i Hvidkaals- og Blomkaalsfrømarkerne.

KARTOFLER.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Paa Grund af det tørre Vejr er Skimmelen kommet sent frem i Aar, mange tidlige Sorter var afgroede og visnede før den kom. De fleste Indberettere har ikke set den i Juli Maaned. Ved Rejsby er de tidlige Kartoffler blevet angrebet af Skimmel d. 7.—8. Juli og de sildige omkring d. 21. (J. Siggaard). I Københavns Amt blev Webbs tidlig angrebet d. 16.—18. (K. M. Nielsen) og omtrent samtidig fandtes Skimmelen paa Goldperle ved Hjørring (J. Lyager), endelig er den set ved Hjordkær i Webbs tidlig d. 25. Juli (Th. Petersen).

OLAF NIELSEN.

FRUGTHAVEN.

Der foreligger 25 Indberetninger om Æbleskurven (*Venturia inaequalis*) og deraf fremgaar det, at den er alvorligere end man skulde vente i dette tørre Aar. Det er naturligvis særlig fra de ubehandlede Haver, at der meldes om Angreb, men ogsaa i Haver, hvor der er pudret eller sprøjtet, kan der findes Angreb, ikke mindst paa Frugterne; Pletter paa Skudene er ogsaa iagttaget.

Om Pæreskurven (*Venturia pirina*) foreligger der 19 Indberetninger og deraf fremgaar det, at Pæreskurven nærmest synes at optræde mindre stærkt end Æbleskurven.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) er iagttaget den 20. Juli bl. a. paa Citronæble, Keswick Codlin, Norfolk Beauty, Oudrupgaards Høstæble, Pederstrup (C. A. Nørholm). Ved Lyngby er Angrebet ogsaa iagttaget flere Steder sidst i Maaneden. Fra Skelskørengnen meldes om stærke Angreb paa Cox' Orange, øjensynlig i Forbindelse med Sprøjteskade.

Solskoldning af Æblefrugterne har været ret almindeligt. Det viser sig ved større eller mindre brune, skarpt afgrænsede Partier paa den udadvendte Side, i ondartede Tilfælde falder Frugterne af. Fra Horsens meddeles, at det især er de blødkødede Sorter, det gaar ud over.

Solskoldning af Pærebladene er ogsaa iagttaget flere Steder. Det viser sig ved, at Bladene bliver sorte og efterhaanden falder af. Det holder sig til bestemte Sorter, saaledes staar der her i Lyngby 3 Graapæretæer spredt mellem andre Pæretæer, men disse 3 er alle stærkt angrebet og især i Sydsiden, medens de andre ikke er angrebet eller kun svagt.

Disse Solskoldnings Fænomener skyldes antagelig ikke alene Solen og

den dermed følgende Varme, men Skaden synes særlig at optræde under tørre Forhold.

Priksyge har allerede vist sig flere Steder i Æble og i et enkelt Tilfælde tillige i Abrikos.

Glassede Æbler er set ved Horsens og Lyngby.

Frugtfald af Æbler, Blommer, Kirsebær, vistnok i mindre Grad af Pærer, har paa Grund af Tørken været usædvanlig stærkt i Aar.

Ved Hornbæk har Kransskimmel (*Verticillium sp.*) dræbt en Vin-stok i Hus.

Tørken fik mange Steder Hindbærrene til at skrumpes ind, og Planter, som var angrebet af Hindbærstængelsyge (*Didymella applanata*) kunde visne helt.

KØKKENURTER.

Hvidrust (*Cystopus candidus*) optraadte sidst paa Maaneden ret stærkt i Peberrod paa Blangstedgaard; der blev sprøjtet med Bordeaux-vædske. I Kaalfrømarker paa Amager er den ogsaa iagttaget.

PRYDPLANTER.

Ved Bispebjerg, Lyngby og Glostrup er der fundet stærke Angreb af Stregbakteriose (*Bacillus lathyrus*?) paa Frilandslathyrus, sidstnævnte Sted havde der ogsaa tidligere været stærkt Angreb i Hus.

Paa indsendte *Viola gracilis*, Lord Nelson; er der fundet stærke Angreb af Kimskimmel (*Pythium de Baryanum*) og paa Campanula isophylla *Ramularia macrospora*.

ANNA WEBER.

KORNSORTER.

Havreaal (*Heterodera schachtii*). Talrige nye Beretninger om Angreb, der ofte karakteriseres som meget alvorlige.

Halmhvepsen (*Cephus pygmaeus*). Fra Syd- og Vestsjælland, Horsens og Lolland skrives, at Angreb er ret almindelige og ofte bliver forvekslet med Fodsyge.

Hvedemyg (*Contarinia tritici*). Fra de Egne af Sjælland, Møen og Lolland-Falster, hvor Myggene i de senere Aar har gjort Skade, lyder de fleste Beretninger paa svage Angreb, der næppe vil have større Indflydelse paa Udbyttet. Fra Haderslev, Aabenraa og Kertemindeegnen meldes derimod om stærkere Angreb end sædvanlig.

Fluelarver. Fra Horsens indsendtes Hundegræs, der var stærkt angrebet af Skedesvamp. I de angrebne Partier fandtes minerende Fluelarver, der særlig syntes at ernære sig af Svampen. Arten er endnu ikke bestemt.

BÆLGPLANTER.

Spidsmussnudebiller (*Apion spp.*). I Kløverfrømarkerne er Angrebene meget udbredt. Fra Møen skrives: Kløverfrøavlens er tildels mislykkedes grundet paa de tørre Forhold i Forbindelse med stærke Angreb

af Snudebillelarver (H. Hansen). Fra Skelskør: Snudebillerne gør større og større Skade i Kløverfrømarkerne, og disses Udbytte vil blive stærkt nedsat som Følge af Angrebet. En Rødkløvermark, der laa op til en Hvidkløverfrømark, blev da Hvidkløveren var slaadet, delvis afribbet af den gulbenede Snudebille (*Apion flavipes*). Sprøjtning med Nikotin dræbte Billerne, men nye indfandt sig snart (Wraae-Jensen).

KORSBLOMSTREDE.

Kaallusen (*Brevicoryne brassicae*). Det er mange Aar siden, Angrebene har været saa slemme som i Aar, og i Forbindelse med Tørken har Angrebene ofte faaet en katastrofal Karakter baade i Mark og Have. To Indberetninger lyder paa, at Wilhelmsburger er mindre angrebet end andre Stammer. I Haver er Blomkaalen ofte saa stærkt besat, at den er usælgelig. Fra Nordslesvig skrives, at Stanken fra angrebne Kaalroemarker kan mærkes i lang Afstand (P. Rasmussen).

Knoporme (*Agrotis spp.*), der optræder i usædvanlig Mængde i Aar, vil sikkert vise sig at have gjort megen Skade i Roemarkerne. Hidtil foreligger Meddelelser om Angreb fra Nordslesvig (P. Rasmussen), Askov og Skelskør (Wraae-Jensen). Paa samme Egn var Larverne slemme ved Kaal (A. Fejlberg). Se om Bekæmpelsen paa Forsiden.

Kaalfluelarver (*Chortophila brassicae*). De fleste Beretninger lyder nu ligesom i sidste Maaned paa svage Angreb. Hist og her er der dog anrettet virkelig Skade baade i Mark og Have.

Krusesysegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Symptomerne er almindelige, men endnu findes kun faa Indberetninger, der tyder paa alvorlig Skade.

BEDER.

Roeaal (*Heterodera schachtii*). Fra Samsø skrives: Maaske det ikke er uden Interesse, at jeg i et Par Tilfælde har fundet ødelæggende Angreb paa Steder, hvor man uden at tænke over det har indskudt Frøroer i Sædskiftet, saaledes at der kun har været 2—3 Aar mellem Bedeafrøroer (P. Riis Vestergaard).

Bedelus (*Aphis papaveris*). Angreb af Dimensioner som i Aar er ikke set i lange Tider. Mange Beretninger lyder paa, at Angrebene har haft en »hidtil ukendt Styrke« baade i Frøroer og Foderroer. Selv med ihærdig Sprøjtning lykkedes det langt fra altid at holde Angrebet nede. Ofte dræbtes Planterne helt og mange Marker karakteriseres som næsten ødelagt. Hvor man fik Regn i Tide hæmmedes Angrebet. At Lusenes Fjender, Mariehønsene, optraadte i usædvanlige Mængder er ofte blevet omtalt i Pressen.

Den 24-plettede Mariehøne (*Subcoccinella 24-punctata*). Fra Hjørring indsendtes Blade af Runkelroe, der var gnavet af dette Dyr. Det var de nærmeste Rækker bag et kunstigt Læ, der var ødelagt (J. Lyager).

Knoporme (*Agrotis spp.*) er meget almindelige i Runkelroe- og Sukkerroemarkerne og der meldes om alvorlig Skade enkelte Steder paa Lolland-Falster (Ruder). Paa Skanderborgegn blev en Mark Runkelroe paa 10 Tdr. Land pletvis ødelagt (H. Land Jensen). Senere vil det

nok vise sig, at Roerne er gnavet stærkere end hidtil antaget. Er der mange Larver i en Mark, vil man finde Gnav paa de Blade, der delvis ligger paa Jorden. Angaaende Bekæmpelse se Forsiden.

KØKKENURTER.

Gulerodskrusesygen (*Trioza viridula*). Fra Jylland foreligger en Del Beretninger, der viser, at Sygdommen er meget udbredt og ofte gør betydelig Skade. Den gode Virkning af Nikotinsprøjtning omtales ofte.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Larverne, der optraadte i ganske usædvanlig Mængde i Køkkenhaven har gjort megen Skade paa Gulerødder, Porre, Løg, Kartoffler m. m. Ved Slagelse er Angreb i Cikorie almindelige. Det er ikke sjældent at se Gulerodsbede m. m., der er totalt ødelagt. Ved Bregentved havde Larverne forgrebet sig paa unge Jordbærrosetter. Først aad de Rødderne, senere blev selve den unge Plante angrebet (W. Prior). Hidtil har man anset Giftklid med Schweinfurtergrønt som det bedste Middel mod Larverne, men nu har vore Forsøg vist, at Kryolit virker bedre end Schweinfurtergrønt, se Opskriften paa Forsiden.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Det meddeles, at Angrebene ofte er ret alvorlige, men der er sikkert en Del Tilfælde, hvor Knopormene har været med til Ødelæggelsen!

FRUGTTRÆER.

Bladlus (*Aphididae*). I Frugthaven har Bladlusene optraadt kraftigere end i mange Aar. Særlig paa Blomme har Angrebene været enorme. Kun med meget omhyggelige Nikotinbehandlinger lykkedes det at holde Ondet nede.

Blodlus (*Eriosoma lanigera*). Nye Angreb er rapporteret fra Odder, Haderslev og Københavns Omegn.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Træerne er ofte stærkt præget af Angrebet, men det er paafaldende, at man for Tiden kun ser meget faa Mider paa Bladene. Æggene kan derimod være talrige, ligesom døde Mider og tomme Hude findes i Mængde.

PROSPER BOVIEN.